

A Bumpy Road

De Engelse vertaling van mijn voorlaatste boek, *Het gouden licht van Afrika*, was net zo'n krankzinnig avontuur als het boek zelf. De rechten van het boek had ik terug, maar ik wist NIETS van vertalen, noch van contracten, laat staan van buitenlandse uitgevers.

Het was mijn diepste wens om juist dat boek in het Engels vertaald te krijgen.

Als vrouw van een ex-tropenarts die regelmatig verhalen hield op internationale congressen, merkte ik dat veel van zijn buitenlandse collega's nieuwsgierig waren naar deze roman, die zich op een missiepost in Tanzania afspeelde. Mijn uitgever, had me echter duidelijk gemaakt dat zij er geen brood in zagen. Alleen al voor de vertaalkosten noemden zij een bedrag van 8000 Euro. Later zou blijken dat daar geen bal van klopte.

Intussen ging ik door met schrijven en publiceerde een boek over mijn Hilversumse familie.

En toen gebeurde het. Een lezer vond die familiesaga prachtig en wilde ook het Afrikaboek lezen.

Vervolgens mailde hij me: *'Dit boek verdient een internationaal publiek!'*

Daar was ik het mee eens, maar ik vertelde erbij dat al mijn pogingen daartoe gestrand waren en dat een vertaling minimaal 10.000 euro zou kosten.

Maanden later liet hij opnieuw van zich horen. *'Ik heb er nog eens over nagedacht: zoek maar een vertaler, je krijgt 10.000 euro van me.'* Ineens had ik een mecenas!

Dat alles speelde in 2016, het jaar waarin twee van mijn vijf fantastische broers kort na elkaar stierven en ik kapot was van verdriet. Zijn gebaar trok me uit de put, want op zo'n moment moet je aan de bak. Dus op zoek gaan naar een vertaler. Ik begon met vertalers uit de lijst van het Letterenfonds. De meesten vonden het een mooi project maar haakten toch af. 'Geen tijd', 'Volgeboekt tot het jaar daarop' en vooral 'Te slecht betaald'..

Tijdens die zoektocht leerde ik het nodige over het vertaalvak en kreeg meer en meer ontzag voor vertalen. Een vertaler moet iets hebben met jouw tekst, en liefst ook met jou. Want je gaat een intense relatie aan met elkaar. In ieder geval bij mij.

Voor dit boek had ik indertijd mijn goed betaalde werk als journalist opgegeven (waarop iedereen me voor gek verklaarde). Maar dat boek lag toen als een baksteen op mijn maag en moest geschreven worden.

Van de drie Engelse proefvertalingen die ik liet maken, viel één vertaler op het laatste moment af, omdat deze klus haar voor mijn lage tarief te omvangrijk was. Vertaling nummer twee had het net niet, al kon ik niet hard maken waarom niet. Nummer drie, een Engelse die al 30 jaar in Amsterdam woonde, was cartoonist van beroep.

Ze had tot dat moment alleen maar wetenschappelijke teksten vertaald. Mijn boek zou haar eerste roman worden. Maar mijn visuele schrijfstijl sprak haar aan.

Ik liet de proefvertaling door een vakman lezen en hij gaf de gouden tip: *'Ze kan het, maar geef haar de ruimte en zeg dat het wat losser mag.'*

En zo geschiedde: met hulp van de jurist bij de Auteursbond werd er een eenvoudig contract opgemaakt waarin rechten en plichten van beide partijen omschreven stonden.

We ondertekenden het contract bij een kop koffie in Amsterdam. Het was de eerste keer dat we elkaar ontmoetten.

Na het lezen van het eerste hoofdstuk sprong ik een gat in de lucht.

Haar Engelse tekst sprankelde, danste en zong. Precies zoals ik gehoopt had. Als ik haar soepele zinnen las, leek het of er een luik in mijn hoofd open ging en de zinnen als nieuw tot me kwamen.

Wat een genot om zo je eigen tekst te lezen. Vertrouwd en nieuw tegelijk.

Al met al vergde de klus bijna een jaar. We zagen elkaar sporadisch en ze mailde met vragen als: 'Wat bedoel je met *boerenbonte stof?*' en 'Welk soort appeltaart at je bij die nonnen?' Tijdens het vertalen zette ik mijn tocht naar een Engelse uitgever voort en kreeg afwijzing op afwijzing op afwijzing. Ook een marketingdame van Random House met 30 jaar ervaring, die geloofde in mijn boek, kreeg geen poot aan de grond. *'Ze reageren niet eens,'* zei ze vol afgrijzen.

Uiteindelijk ging ik in zee met een kleine Nederlandse uitgever met verstand van de Engelstalige markt en die het via Amazon zou laten drukken. Ook dat kostte geld.

Begin mei 2018 was de paperback klaar en eind mei mocht ik een exemplaar overhandigen aan Jane Goodall (84), de bekende chimpansee-onderzoeker, toen zij in Carré een vlammend betoog hield over het milieu. Mijn boek beschrijft een ontmoeting met haar eerste man. Baron Hugo von Lawick zou later wereldberoemd worden met zijn wildlife-films en fotoboeken.

Hij stierf in 2002, het jaar dat de Nederlandse editie van *Het gouden licht* gepresenteerd werd. In 2018 verscheen *'Jane'* de documentaire op basis van filmfragmenten van Hugo die in 2014 teruggevonden waren. Hugo en Jane waren toen nog bij elkaar en hadden een zoontje van twee, precies even oud als onze dochter. Ik was destijds vooral geïnteresseerd hoe dat zat met de opvoeding van die peuter.

De documentaire gaf antwoord op alle vragen die ik me destijds stelde.

Zoon Grub zat overdag in een reusachtige kooi die hem moest beschermen tegen de chimpansees. Hij is nu 51, bouwt boten in Dar es Salaam en haat apen.

Onze dochter Natasja at als 3 jarige gebakken sprinkhanen en werkt nu als ingenieur bij een bedrijf dat insecten kweekt. Dat ze nog wat Swahili spreekt, haar lezingen in vloeiend Engels houdt, én grasshoppers eet, opent deuren als ze op werkbezoek in Afrika is.

Over de lange weg die te gaan was, voordat de vertaling een feit was, kan ik zeggen: *It was a bumpy road!*